T093 ATĐ 5 (48) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q141-Đại Chủng Uẩn-Luận về Chấp Thọ

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 739

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA QUYEÅN 141

LUAÄN VEÀ CHAÁP THOÏ (Phaàn 5)

Boán Nieäm truù: 1. Thaân nieäm truù. 2. Thoï nieäm truù. 3. Taâm nieäm truù. 4. Phaùp nieäm truù. Nhöng Nieäm truù naøy noùi chung chæ laø moät, ñoù laø moät töï taùnh cuûa Tueä trong taâm sôû, Tueä caên trong Caên, Tueä löïc trong Löïc, Traïch phaùp giaùc chi trong Giaùc chi, Chaùnh kieán trong Ñaïo chi. Hoaëc laø phaân laøm hai, ñoù laø höõu laäu-voâ laäu. Hoaëc laø phaân laøm ba, ñoù laø haï-trung-thöôïng. Hoaëc laø phaân laøm boán, ñoù laø heä thuoäc ba coõi vaø khoâng heä thuoäc. Hoaëc laø phaân laøm naêm, ñoù laø heä thuoäc ba coõi vaø Hoïc-Voâ hoïc. Cho ñeán neáu duøng saùt-na noái tieáp nhau ñeå phaân bieät sai khaùc thì coù voâ löôïng. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá Toân ôû trong nghóa naøy, ít thì taùch ra-nhieàu thì hôïp laïi, chæ noùi laø boán loaïi? Ñaùp: Ñöùc Phaät döïa vaøo haønh töôùng-sôû duyeân cuûa Chaùnh tueä, thoâ- teá khoâng gioáng nhau maø kieán laäp boán loaïi. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao trong kinh noùi quaùn xeùt trong- ngoaøi ñeàu coù möôøi hai loaïi khaùc nhau? Ñaùp: Khoâng vöôït quaù boán cho neân chæ noùi boán loaïi. Nhö caây baûy laù- Döï Löu baûy ñôøi, phaùp aáy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Theå naøy laø Tueä, vì sao Ñöùc Theá Toân noùi laø Nieäm truù? Ñaùp: Tueä do Nieäm löïc maø coù theå truù trong sôû duyeân, cho neân goïi laø Nieäm truù; hoaëc laø Tueä löïc naøy khieán cho Nieäm truù trong caûnh, cho neân goïi laø Nieäm truù. Hai loaïi naøy ñoái vôùi caûnh laàn löôït chuyeån ñoåi giuùp ñôõ nhau maïnh hôn phaùp khaùc, cho neân noùi laø Nieäm truù. Giaûi thích roäng

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 740 veà Nieäm truù, nhö nôi khaùc noùi.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 741

Boán Chaùnh ñoaïn: 1. Ñoái vôùi phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh laøm cho phaûi ñoaïn tröø, phaùt sinh mong muoán thieát tha-thaâu nhieáp taâm-giöõ gìn taâm. 2. Ñoái vôùi phaùp aùc baát thieän chöa sinh laøm cho khoâng sinh ra, coøn laïi noùi nhö

tröôùc. 3. Ñoái vôùi phaùp thieän chöa sinh laøm cho phaûi sinh ra, coøn laïi noùi nhö tröôùc. 4. Ñoái vôùi phaùp thieän ñaõ sinh laøm cho ñöôïc an truù khoâng queân, tu döôõng theâm laøm cho taêng roäng, coøn laïi noùi nhö tröôùc. Nhöng Chaùnh ñoaïn naøy noùi chung laøm moät, ñoù laø moät Theå cuûa Tinh tieán trong taâm sôû, Tinh tieán caên trong Caên, Tinh tieán löïc trong Löïc, Tinh tieán giaùc chi trong Giaùc chi, Chaùnh tinh tieán trong Ñaïo chi. Hoaëc laø phaân laøm hai, ñoù laø höõu laäu-voâ laäu. Hoaëc laø phaân laøm ba, ñoù laø haï- trung-thöôïng. Hoaëc laø phaân laøm boán, ñoù laø heä thuoäc ba coõi vaø khoâng heä thuoäc. Hoaëc laø phaân laøm naêm, ñoù laø heä thuoäc ba coõi vaø Hoïc-Voâ hoïc. Cho ñeán neáu duøng saùt-na noái tieáp nhau ñeå phaân bieät sai khaùc thì coù voâ löôïng. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá Toân ôû trong nghóa naøy, ít thì taùch ra-nhieàu thì hôïp laïi, chæ noùi laø boán loaïi? Ñaùp: Moät Theå cuûa Tinh tieán ôû trong saùt-na, coù taùc duïng khoâng gioáng nhau maø kieán laäp boán loaïi, nghóa laø bôûi vì ñoái vôùi phaùp aùc ñaõ sinh-chöa sinh thì ñoaïn tröø vaø khoâng sinh ra, laïi bôûi vì ñoái vôùi phaùp thieän chöa sinh-ñaõ sinh thì sinh ra vaø laøm taêng roäng. Nhö ngoïn ñeøn trong moät nieäm coù boán taùc duïng sai bieät, ñoù laø baác ñeøn chaùy-daàu khoâ caïn-ñoà ñöïng noùng leân-boùng toái khoâng coøn; phaùp aáy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Luaän veà Phaùp Uaån... noùi: "Ñoaïn tröø phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh, thì coù ñuû boán loaïi, nghóa laø ñoái vôùi phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh laøm cho phaûi ñoaïn tröø, phaùt sinh mong muoán thieát tha-thaâu nhieáp taâm-giöõ gìn taâm, ñoù laø phaàn vò ñoaïn tröø phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh, cuõng coù theå laøm cho phaùp aùc baát thieän aáy chöa sinh seõ khoâng sinh ra, laïi laøm cho phaùp thieän chöa sinh seõ ñöôïc sinh ra-ñaõ sinh thì an truù... Cho ñeán noùi laø tu phaùp thieän ñaõ sinh laøm cho an truù... cuõng coù ñuû boán loaïi, nghóa laø ñoái vôùi phaùp thieän ñaõ sinh laøm cho ñöôïc an truù khoâng queân, tu döôõng theâm laøm cho taêng roäng, phaùt sinh mong muoán thieát tha-thaâu nhieáp taâm-giöõ gìn taâm, ñoù laø phaàn vò tu döôõng caùc phaùp thieän ñaõ sinh, cuõng coù theå laøm cho phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh aáy phaûi ñoaïn tröø, chöa sinh seõ khoâng sinh ra, laïi laøm cho phaùp thieän chöa sinh seõ ñöôïc sinh ra." Nhö vaäy thì thaønh möôøi saùu Chaùnh ñoaïn, vì sao ôû ñaây chæ noùi laø boán?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 742

Ñaùp: Döïa vaøo yù thích cuûa ngöôøi tu haønh, ñeán phaàn vò gia haïnh cho neân ñöa ra caùch noùi naøy, nghóa laø ngöôøi aáy vaøo luùc tröôùc ñaây khôûi leân moät yù thích, ñeán phaàn vò gia haïnh thì coù ñuû boán loaïi. Nhö vaäy döïa vaøo boán loaïi yù thích aáy, ñeán phaàn vò gia haïnh cho neân ñöa ra caùch noùi naøy. Nhöng luùc gia haïnh cuõng chæ coù boán loaïi, bôûi vì khoâng vöôït quaù boán cho neân chæ noùi boán loaïi. Nhö do yù thích gia haïnh maø noùi, nhö vaäy do tieán vaøo gia haïnh maø noùi, do döïa vaøo gia haïnh maø noùi, do thaéng giaûi gia haïnh maø noùi, neân bieát cuõng nhö vaäy. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Boán loaïi naøy vì sao noùi laø Chaùnh ñoaïn? Ñaùp: Bôûi vì boán loaïi naøy coù naêng löïc ñoaïn tröø ñích thöïc. Hoûi: Hai loaïi tröôùc thì coù theå nhö vaäy, hai loaïi sau thì theá naøo? Ñaùp: Laáy loaïi ñaàu laøm teân goïi, cho neân khoâng coù gì sai.

Hoaëc laø boán loaïi naøy ñeàu coù nghóa cuûa Ñoaïn, ñoù laø hai loaïi tröôùc ñoaïn boû chöôùng ngaïi cuûa phieàn naõo, hai loaïi sau ñoaïn boû chöôùng ngaïi cuûa hieåu bieát, bôûi vì luùc tu phaùp thieän thì ñoaïn boû söï hieåu bieát veà phaùp, cho neân taïm thôøi Ñoaïn-vónh vieãn Ñoaïn ñeàu goïi laø Ñoaïn. Coù nôi noùi loaïi naøy goïi laø Chaùnh thaéng, bôûi vì thuùc ñaåy phaùt khôûi khoâng traùi ngöôïc ñeå thaønh töïu vieäc laøm toát ñeïp. Hoûi: AÙc vaø baát thieän sai bieät theá naøo? Ñaùp: AÙc nghóa laø höõu phuù voâ kyù, baát thieän nghóa laø caùc loaïi baát thieän. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: AÙc nghóa laø phaùp nhieãm phaàn ít cuûa coõi Duïc vaø coõi Saéc-Voâ saéc, baát thieän nghóa laø phaùp nhieãm phaàn nhieàu cuûa coõi Duïc. Coù ngöôøi noùi: AÙc nghóa laø Thaân kieán-Bieân kieán cuûa coõi Duïc, baát thieän nghóa laø caùc phieàn naõo khaùc cuûa coõi Duïc. Hoûi: Vì sao phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh thì noùi laø laøm cho ñoaïn tröø, chöa sinh thì noùi laø laøm cho khoâng sinh ra? Ñaùp: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì ñaõ coù taùc duïng cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa coù taùc duïng cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì ñaõ ngaên caûn Thaùnh ñaïo cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa ngaên caûn Thaùnh ñaïo cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 743

vì ñaõ choïn laáy quaû-mang laïi quaû cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa choïn laáy quaû- mang laïi quaû cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì ñaõ choïn laáy quaû Ñaúng löu-quaû Dò thuïc cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa choïn laáy quaû Ñaúng löu-quaû Dò thuïc cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì ñaõ ñeàn ñaùp vôùi nhaân Ñoàng loaïi-Bieán haønh cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa ñeàn ñaùp vôùi nhaân Ñoàng loaïi-Bieán haønh cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì ñaõ ñoát chaùy-ñaõ naõo haïi cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa ñoát chaùy-chöa naõo haïi cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Ñaõ sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, ñaõ laøm thaønh cheâ traùch, ñaõ laøm thaønh dô baån, ñaõ laøm thaønh dính maéc, ñaõ rôi vaøo aùc yù, cho neân noùi laø laøm cho ñoaïn tröø; chöa sinh laø ñoái vôùi söï noái tieáp nhau cuûa mình, bôûi vì chöa laøm thaønh cheâ traùch, chöa laøm thaønh dô baån, chöa laøm thaønh dính maéc, chöa rôi vaøo aùc yù, cho neân noùi laø laøm cho khoâng sinh ra. Hoûi: Nhöõng phaùp thieän ñaõ tu, heã sinh ra bao nhieâu thì dieät ñi baáy nhieâu, khoâng coù phaùp naøo sinh roài maø coù nghóa döøng laïi quaù moät saùt-na, laøm sao laïi noùi

laø ñoái vôùi phaùp thieän ñaõ sinh laøm cho ñöôïc an truù khoâng queân, tu döôõng theâm laøm cho taêng roäng? Ñaùp: Neân bieát trong naøy noùi veà phaùp thieän thuoäc hai phaàn, ñoù laø phaàn thuaän theo Truù, phaàn thuaän theo Thaéng tieán. Laøm cho ñöôïc an truù khoâng queân laø noùi veà phaàn thuaän theo Truù, khieán tu döôõng theâm laøm cho taêng roäng laø noùi veà phaàn thuaän theo Thaéng tieán, cuøng döïa vaøo söï noái tieáp nhau laàn löôït chuyeån ñoåi thaéng tieán maø noùi laø an truù..., cho neân khoâng coù gì sai. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi veà phaùp thieän thuoäc ba phaåm, ñoù laø Haï-Trung-Thöôïng. Laøm cho ñöôïc an truù khoâng queân, laø noùi döïa vaøo caên thieän thuoäc phaåm Haï chuyeån ñeán phaåm Trung; khieán tu döôõng theâm laøm cho taêng roäng, laø noùi döïa vaøo caên thieän thuoäc phaåm Trung chuyeån ñeán phaåm Thöôïng. Tuy moät saùt-na sinh roài lieàn dieät, maø döïa vaøo söï noái tieáp nhau cho neân ñöa caùch noùi naøy. Chaùnh ñoaïn naøy ôû coõi Duïc coù boán, ôû coõi Saéc-Voâ saéc cuõng nhö

vaäy. Hoûi: Coõi Duïc coù phaùp aùc baát thieän thì coù theå noùi laø coù boán, vì sao coõi treân cuõng noùi laø boán? Ñaùp: Coõi aáy tuy loãi laàm tai hoïa khoâng ñaày ñuû, maø coù ñuû coâng ñöùc cuûa coõi aáy. Coù ngöôøi noùi: Coõi aáy tuy khoâng coù söï ñoái trò thuï ñoäng maø coù söï ñoái trò töï ñoäng. Hoûi: Ñòa Vò chí thì coù theå nhö vaäy, ñòa treân thì theá naøo? Ñaùp: Coù nhieàu loaïi ñoái trò, nghóa laø ñoái trò thuoäc veà xaû boû, ñoái trò thuoäc veà ñoaïn tröø, ñoái trò thuoäc veà giöõ gìn, ñoái trò thuoäc veà phaàn xa, ñoái trò thuoäc veà chaùn ngaùn hö hoaïi; ñòa treân tuy khoâng coù ñoái trò thuoäc veà xaû boû vaø ñoaïn tröø, maø coù nhöõng ñoái trò khaùc. Hoûi: Tónh löï thì coù theå nhö vaäy, Voâ saéc thì theá naøo? Ñaùp: Voâ saéc tuy khoâng coù ñoái trò thuoäc veà hö hoaïi, maø coù ñoái trò thuoäc veà giöõ gìn vaø phaàn xa. Chaùnh ñoaïn naøy ôû phaàn vò Hoïc-Voâ hoïc ñeàu coù ñuû boán loaïi. Hoûi: Phaàn vò Hoïc thì coù theå nhö vaäy, bôûi vì coù phaùp aùc baát thieän, phaàn vò Voâ hoïc thì theá naøo? Ñaùp: Phaàn vò Voâ hoïc tuy khoâng coù loãi laàm tai hoïa maø coù coâng ñöùc. Coù ngöôøi noùi: Phaàn vò Voâ hoïc tuy khoâng coù söï ñoái trò thuï ñoäng maø coù söï ñoái trò töï ñoäng, ñoù laø nhieàu loaïi ñoái trò nhö tröôùc noùi, phaàn vò Voâ hoïc tuy khoâng coù ñoái trò thuoäc veà xaû boû vaø ñoaïn tröø, maø coù nhöõng loaïi khaùc. Hoûi: Duyeân vôùi Nieát-baøn thì Tinh tieán thuoäc veà Chaùnh ñoaïn naøo? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Thuoäc veà Chaùnh ñoaïn thöù nhaát, bôûi vì Ñoaïn töùc laø Nieát-baøn. Coù ngöôøi noùi: Thuoäc veà Chaùnh ñoaïn thöù hai, bôûi vì Nieát-baøn laø khoâng sinh. Coù ngöôøi noùi: Thuoäc veà Chaùnh ñoaïn thöù ba, bôûi vì luùc duyeân vôùi Nieát-baøn thì phaùp thieän phaùt sinh. Coù ngöôøi noùi: Thuoäc veà Chaùnh ñoaïn thöù tö, bôûi vì luùc duyeân vôùi Nieát-baøn thì phaùp thieän taêng theâm. Noùi nhö vaäy thì thuoäc veà boán Chaùnh ñoaïn, bôûi vì luùc duyeân vôùi Nieát-baøn thì laøm thaønh boán söï vieäc, ñoù laø luùc duyeân vôùi taùnh Traïch dieät cuûa caùc phaùp, thì khieán cho taát caû caùc phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh phaûi ñoaïn tröø, chöa sinh thì seõ khoâng sinh ra, vaø khieán cho taát caû caùc phaùp

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 745

thieän thuoäc theá gian-xuaát theá gian chöa sinh thì seõ sinh ra, ñaõ sinh thì seõ taêng roäng. Boán Thaàn tuùc: 1. Tam-ma-ñòa veà Duïc ñoaïn haønh thaønh töïu thaàn tuùc. 2. Tam-ma-ñòa veà Caàn ñoaïn haønh thaønh töïu thaàn tuùc. 3. Tam-ma-ñòa veà Taâm ñoaïn haønh thaønh töïu thaàn tuùc. 4. Tam-ma-ñòa veà Quaùn ñoaïn haønh thaønh töïu thaàn tuùc. Hoûi: Vì sao goïi laø Thaàn, vì sao goïi laø Tuùc? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Tam-ma-ñòa goïi laø Thaàn, boán phaùp nhö Duïc... goïi laø Tuùc. Bôûi vì nhôø vaøo boán phaùp maø thaâu nhieáp tieáp nhaän laøm cho Tam-ma-ñòa chuyeån bieán. Hoûi: Ñaúng trì cuøng coù nhieàu phaùp töông öng, vì sao chæ coù boán phaùp naøy goïi laø Thaàn tuùc? Ñaùp: Bôûi vì boán phaùp naøy ñoái vôùi Ñaúng trì tuøy thuaän maïnh hôn, nghóa laø ôû trong phaùp töông öng cuøng coù, giuùp ñôõ theâm cho Ñaúng trì thì boán phaùp naøy laø maïnh hôn. Laïi coù ngöôøi noùi: Tam-ma-ñòa laø Thaàn cuõng laø Tuùc, boán phaùp nhö Duïc... chæ laø Tuùc chöù khoâng phaûi laø Thaàn. Nhö Traïch phaùp laø Giaùc cuõng laø Chi, saùu phaùp coøn laïi chæ laø Chi chöù khoâng phaûi laø Giaùc; Chaùnh kieán laø Ñaïo cuõng laø Chi, baûy phaùp coøn laïi laø Chi chöù khoâng phaûi laø Ñaïo; lìa boû aên khoâng ñuùng luùc laø Trai cuõng laø Chi, baûy phaùp coøn laïi laø Chi chöù khoâng phaûi laø Trai; phaùp aáy cuõng nhö vaäy. Hoûi: Neáu Tam-ma-ñòa laø Thaàn cuõng laø Tuùc thì hoaëc laø neân thieát laäp moät, hoaëc laø neân thieát laäp naêm, vì sao noùi laø boán? Ñaùp: Chæ rieâng Tam-ma-ñòa thieát laäp laøm Thaàn tuùc, bôûi vì töø boán nhaân maø sinh ra cho neân noùi laø boán, nghóa laø phaàn vò gia haïnh, hoaëc laø do löïc cuûa Duïc daãn daét phaùt khôûi Ñaúng trì khieán cho noù hieän khôûi, noùi roäng ra cho ñeán hoaëc laø do löïc cuûa Quaùn daãn daét khieán cho hieän khôûi. Do phaàn vò gia haïnh maø boán phaùp taêng theo, khieán cho Ñaúng trì phaùt khôûi maø ñaït ñöôïc phaàn vò cuûa Ñònh, cho neân ñoái vôùi moät Ñaúng trì kieán laäp boán loaïi. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Boán phaùp naøy vì sao noùi laø Thaàn tuùc? Ñaùp: Laø do söï suy nghó caàu mong caùc nguyeän öôùc mong muoán, taát caû ñöôïc nhö yù cho neân goïi laø Thaàn, daãn daét phaùt khôûi do Thaàn cho neân goïi laø Thaàn tuùc. Nhöng söï Thaàn duïng naøy toùm löôïc coù hai loaïi: 1. Do söï vui möøng cuûa theá tuïc. 2. Do söï öa thích cuûa Thaùnh giaû.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 746

Neáu phaân moät laøm nhieàu, hôïp nhieàu thaønh moät, thì nhöõng loaïi naøy goïi laø do söï vui möøng cuûa theá tuïc. Neáu ñoái vôùi nhöõng söï vieäc vöøa yù cuûa theá gian, khoâng truù vaøo Töôûng tuøy thuaän; ñoái vôùi nhöõng söï vieäc khoâng vöøa yù cuûa theá gian, khoâng truù vaøo Töôûng traùi ngöôïc; ñoái vôùi nhöõng söï vieäc vöøa yù-khoâng vöøa yù, an truù vaøo Xaû, suy nghó ñuùng ñaén-nhaän bieát ñuùng ñaén, thì nhöõng loaïi naøy goïi laø do söï öa thích cuûa Hieàn Thaùnh. Laïi coù ba loaïi Thaàn duïng: 1. Vaän chuyeån thaân. 2. Thaéng giaûi. 3. Theá löïc cuûa yù. Thaàn duïng cuûa söï vaän chuyeån thaân, ñoù laø toaøn thaân vuùt leân hö khoâng gioáng nhö chim bay, cuõng nhö Tieân bay ñaõ hoïa treân böùc töôøng. Thaàn duïng

cuûa söï thaéng giaûi, ñoù laø ñoái vôùi xa taùch ra laøm thaønh gaàn, nhôø vaøo löïc cuûa phaùp naøy; hoaëc laø ôû chaâu naøy ñöa tay sôø maët traêng-maët trôøi, hoaëc laø trong khoaûng co duoãi caùnh tay ñaõ ñi ñeán coõi trôøi Saéc Cöùu Caùnh. Thaàn duïng do theá löïc cuûa yù, ñoù laø Nhaõn thöùc leân ñeán coõi Höõu Ñaûnh, hoaëc laø leân ñeán coõi trôøi Saéc Cöùu Caùnh, hoaëc laø vöôït ngang qua voâ soá theá giôùi. Hoûi: Ba loaïi Thaàn duïng naøy, ai thaønh töïu maáy loaïi? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Thanh vaên thaønh töïu moät loaïi, ñoù laø vaän chuyeån thaân; Ñoäc giaùc thaønh töïu hai loaïi, tröø ra theá löïc cuûa yù; chæ rieâng Phaät Theá Toân thaønh töïu ñaày ñuû ba loaïi. Coù ngöôøi noùi: Dò sinh thaønh töïu moät loaïi, ñoù laø vaän chuyeån thaân; Nhò thöøa thaønh töïu hai loaïi, tröø ra theá löïc cuûa yù, nhöng Thanh vaên do vaän chuyeån thaân maø hieän baøy, Ñoäc giaùc do yù hieåu roõ maø hieån baøy; Phaät thaønh töïu ñaày ñuû ba loaïi, do theá löïc cuûa yù maø hieån baøy. Hoaëc laïi coù naêm loaïi Thaàn duïng: 1. Nghieäp. 2. Dò thuïc. 3. Bieán hieän. 4. Ñöùc ñaày ñuû. 5. Phaùt taâm. Thaàn duïng cuûa nghieäp, ñoù laø nhö Trung höõu... Thaàn duïng cuûa dò thuïc, ñoù laø nhö caùc loaøi chim bay... Thaàn duïng cuûa bieán hieän, ñoù laø döïa vaøo Tónh löï, phaân moät laøm nhieàu, hôïp nhieàu laøm moät... Thaàn duïng cuûa ñöùc ñaày ñuû, ñoù laø boán Thaàn tuùc. Thaàn duïng cuûa phaùt taâm, ñoù laø trôøi roàng... Trong naøy, trôøi ñoù laø trôøi coõi Duïc. ÔÛ trong naêm loaïi Thaàn duïng ñaõ

noùi, trong naøy noùi veà Thaàn duïng cuûa ñöùc ñaày ñuû. Nhö trong kinh noùi: “Tyø kheo neân bieát, Tam-ma-ñòa veà Duïc ñoaïn haønh thaønh töïu tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, döïa vaøo lìa xa, döïa vaøo khoâng nhieãm, döïa vaøo dieät, hoài höôùng veà xaû. Tam-ma-ñòa veà Caàn, Tam-ma- ñòa veà Taâm, Tam-ma-ñòa veà Quaùn, noùi cuõng nhö vaäy.” Hoûi: Trong naøy noùi theá naøo goïi laø lìa xa...? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Laø Tam-ma-ñòa. Ngöôøi aáy noùi neáu duyeân vôùi Tam-ma-ñòa laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì do hai duyeân cho neân goïi laø döïa vaøo lìa xa..., ñoù laø bôûi vì yù thích vaø bôûi vì sôû duyeân. Neáu duyeân vôùi phaùp khaùc laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì chæ do moät duyeân maø goïi laø lìa xa, ñoù laø bôûi vì yù thích chöù khoâng phaûi laø bôûi vì sôû duyeân. Coù Sö khaùc noùi: Laø Nieát-baøn tòch dieät. Vò aáy noùi neáu duyeân vôùi Nieát-baøn tòch dieät laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì do hai duyeân cho neân goïi laø döïa vaøo lìa xa..., ñoù laø bôûi vì yù thích vaø bôûi vì sôû duyeân. Neáu duyeân vôùi phaùp khaùc laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì chæ do moät duyeân maø goïi laø döïa vaøo lìa xa ..., ñoù laø bôûi vì yù thích chöù khoâng phaûi laø bôûi vì sôû duyeân. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø Tam-ma-ñòa vaø Nieát-baøn tòch dieät. Ngöôøi aáy noùi neáu duyeân vôùi hai phaùp naøy laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì do hai duyeân cho neân goïi laø lìa xa..., ñoù laø bôûi vì yù thích vaø bôûi vì sôû duyeân. Neáu duyeân vôùi phaùp khaùc laøm caûnh ñeå tu ñoái vôùi Thaàn tuùc, thì chæ do moät duyeân maø goïi laø lìa xa..., ñoù laø bôûi vì yù thích chöù khoâng phaûi laø bôûi vì sôû duyeân. Neân bieát trong naøy, döïa vaøo lìa xa ñoù laø Tónh löï thöù nhaát, döïa vaøo khoâng nhieãm ñoù laø Tónh löï thöù hai, döïa vaøo dieät ñoù laø Tónh löï

thöù ba, hoài höôùng veà xaû ñoù laø Tónh löï thöù tö. Nhö trong kinh noùi: “Tyø kheo neân bieát, nhö theá naøo goïi laø Thoï(tuoåi thoï)? Ñoù laø boán Thaàn tuùc.” Hoûi: Vì sao Thaàn tuùc laïi noùi laø Thoï? Ñaùp: Bôûi vì phaùp naøy laø döïa vaøo Thoï khoâng ñoaïn döùt, nghóa laø ôû phaàn vò cuûa Ñònh thì Thoï chaéc chaén khoâng coù ñoaïn döùt. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì döïa vaøo phaùp naøy lìa xa tai hoïa cuûa Thoï, nghóa laø ôû phaàn vò cuûa Ñònh thì lìa xa tai hoïa cuûa Thoï. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì döïa vaøo phaùp naøy maø Thoï töï taïi. Nhö trong kinh noùi: “Neáu coù Tyø kheo-Tyø kheo ni…, ñoái vôùi boán Thaàn tuùc hoaëc taäp- hoaëc tu- hoaëc tu taäp nhieàu, neáu ngöôøi aáy mong caàu truù trong tuoåi thoï moät kieáp hoaëc laø hôn moät kieáp, thì seõ tuøy yù töï taïi.” Vì vaäy cho neân noùi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 748

Thaàn tuùc laø Thoï. Nhö trong kinh noùi: “Coù moät Phaïm Chí, ñi ñeán choã cuûa Toân giaû A-nan-ñaø, duøng nhieàu lôøi noùi thaân thieän hoan hyû thaêm hoûi xong, luøi veà ngoài moät beân, hoûi A-nan raèng: Vì sao ôû nôi Sa-moân Kieàu-ñaùp-ma thöôøng xuyeân tu phaïm haïnh?” Hoûi: Vì sao Phaïm Chí ñöa ra caâu hoûi naøy? Ñaùp: Phaïm Chí aáy laø baïn thaân thôøi xöa cuûa A-nan, bieát roõ Toân giaû laø ngöôøi thuoäc veà haønh aùi, tröôùc kia ôû trong naêm duïc luoân luoân ñaém say, cho neân ñeán thöû xem laø vì caàu ñoaïn boû aùi maø tu phaïm haïnh, hay laø vì caàu duïc laïc thuø thaéng maø tu phaïm haïnh, vì vaäy ñöa ra caâu hoûi aáy. “A-nan traû lôøi raèng: Toâi vì ñoaïn boû aùi cho neân thöôøng xuyeân tu phaïm haïnh ôû nôi Ñöùc Phaät.” Hoûi: Thöôøng xuyeân tu phaïm haïnh thì ñoaïn boû baûy tuøy mieân, vì sao chæ noùi laø toâi vì ñoaïn boû aùi? Ñaùp: Toân giaû Khaùnh Hyû cuõng bieát Phaïm Chí laø ngöôøi thuoäc veà haønh aùi, ñaém say caùc duïc, bôûi vì ñöa ñöôøng daãn loái, cho neân coù yù noùi neáu oâng bò söï raøng buoäc cuûa aùi maø muoán caàu lìa xa, thì haõy rôøi boû pheùp taéc trong gia ñình hoï haøng, ñeán nôi Ñöùc Theá Toân theo toâi thöôøng xuyeân tu phaïm haïnh thanh tònh. Vì vaäy phöông tieän traû lôøi laø toâi vì ñoaïn boû aùi. “Baø-la-moân noùi: Sa-moân Kieàu-ñaùp-ma thaät söï coù daáu tích cuûa Ñaïo coù theå ñoaïn boû aùi hay khoâng? A-nan-ñaø noùi: Thaät söï coù, ñöøng nghi ngôø, neáu oâng ñeán tu thì nhaát ñònh coù theå ñoaïn boû aùi. Phaïm Chí thænh caàu: Mong noùi cho nghe ñieàu aáy, khieán taâm toâi môû mang thì seõ nghe theo lôøi khuyeân. Toân giaû noùi cho bieát raèng: Chæ coù Ñöùc Theá Toân cuûa toâi, thaáy bieát ñuùng nhö thaät noùi veà boán Thaàn tuùc, döïa vaøo ñoù tu taäp seõ mau choùng lìa xa söï raøng buoäc cuûa aùi.” Hoûi: Neáu coù ngöôøi naøo coù theå ñoái vôùi ba möôi baûy loaïi phaùp phaàn Boà-ñeà nhö boán Nieäm truù…, tuøy theo moät loaïi maø tu taäp thì ñeàu coù theå ñoaïn boû aùi, vì sao chæ noùi laø tu boán Thaàn tuùc? Ñaùp: Bôûi vì phaùp naøy laø ñoái trò gaàn cuûa Kieát aùi, ñoù laø ngöôøi coù aùi thì rong ruoåi phaân taùn caùc duyeân, Ñaúng trì coù theå laøm ñoái trò gaàn cuûa Kieát aáy. “Phaïm Chí laïi noùi: Nhö Nhaân giaû ñaõ noùi Thaàn tuùc voâ bieân, thì tu laøm sao coù theå heát ñöôïc?” Hoûi: Vì sao Phaïm Chí ñöa ra lôøi noùi naøy? Ñaùp: YÙ cuûa Phaïm Chí noùi Theå cuûa boán Thaàn tuùc naøy coù khaép caùc phaàn vò Hoïc-Voâ hoïc, phaùp aáy chính laø tu voâ bieân thì laøm sao coù theå tu

heát ñöôïc, neáu khoâng heát thì laøm sao coù theå ñoaïn boû aùi? “A-nan laïi noùi: Phaùp naøy khoâng phaûi laø voâ bieân. Phaïm Chí laïi noùi: Xin giaûi thích noùi roõ cho nghe. A-nan baûo raèng: Nay toâi hoûi oâng coù theå tuøy yù traû lôøi, yù oâng nghó theá naøo? OÂng ñaõ töøng naûy sinh mong muoán ñi vaøo khu vöôøn daïo chôi phaûi khoâng? Phaïm Chí noùi khoâng sai. Laïi hoûi: Ñi vaøo khu vöôøn ñaõ daïo chôi ngaém nhìn roài naûy sinh mong muoán quay veà phaûi khoâng? Phaïm Chí noùi khoâng sai. Laïi hoûi: Mong muoán ñaõ naûy sinh trong hai thôøi gian leõ naøo khoâng coù khaùc nhau? Phaïm Chí noùi khoâng sai. Toân giaû baûo raèng: Nhö oâng naûy sinh mong muoán trong hai thôøi gian coù khaùc nhau, moät laø mong muoán ñi vaøo khu vöôøn, hai laø mong muoán quay trôû ra, nhö vaäy Thaàn tuùc ôû phaàn vò Hoïc-Voâ hoïc, taát caû cuõng khoâng gioáng nhau, phaùp tu cuûa phaàn vò Hoïc laø mong muoán ñoaïn boû aùi, phaùp tu cuûa phaàn vò Voâ hoïc laø nieàm vui trong phaùp hieän taïi, tuøy theo phaùp tu khaùc nhau chöù khoâng phaûi noùi laø voâ bieân, vì sao Phaïm Chí noùi laø tu khoâng heát? Phaïm Chí nghe roài hoan hyû phaùt taâm thuaàn tònh, quay veà xuaát gia theo Ñöùc Phaät tu phaïm haïnh.” Naêm Caên, ñoù laø Tín caên-Tinh tieán caên-Nieäm caên-Ñònh caên vaø Tueä caên. Naêm Löïc cuõng nhö vaäy. Naêm phaùp naøy tuøy theo teân goïi, töùc laø ñeàu laáy moät loaïi trong taâm sôû laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao naêm loaïi naøy goïi laø Caên, goïi laø Löïc? Ñaùp: Coù theå sinh ra phaùp thieän cho neân goïi laø Caên, coù theå phaù boû phaùp aùc cho neân goïi laø Löïc. Coù ngöôøi noùi: Khoâng coù theå laøm cho nghieâng ngaõ thì goïi laø Caên, coù theå phaù huûy laán aùt loaïi khaùc thì goïi laø Löïc. Coù ngöôøi noùi: Nghóa veà theá duïng taêng maïnh leân goïi laø Caên, nghóa veà khoâng theå naøo khuaát phuïc goïi laø Löïc. Neáu duøng phaàn vò ñeå phaân bieät thì phaàn vò döôùi goïi laø Caên, phaàn vò treân goïi laø Löïc. Neáu duøng Thaät nghóa thì trong moãi phaàn vò ñeàu coù ñuû hai loaïi. Giaûi thích roäng veà hai loaïi naøy nhö nôi khaùc noùi. Baûy Giaùc chi: 1. Nieäm giaùc chi. 2. Traïch phaùp giaùc chi. 3. Tinh tieán giaùc chi. 4. Hyû giaùc chi. 5. Khinh an giaùc chi. 6. Ñònh giaùc chi. 7. Xaû giaùc chi.

Traïch phaùp töùc laø Tueä, Hyû töùc laø Hyû caên, Xaû goïi laø Haønh xaû, boán phaùp coøn laïi nhö teân goïi töùc laø ñeàu laáy moät loaïi trong taâm sôû laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao baûy loaïi naøy goïi laø Giaùc chi? Ñaùp: Giaùc ñoù laø Giaùc cöùu caùnh, töùc laø Taän trí-Voâ sinh trí; hoaëc laø Giaùc nhö thaät, töùc laø Tueä voâ laäu. Baûy laø thaønh phaàn cuûa phaùp aáy, cho neân goïi laø Chi. Traïch phaùp cuõng laø Giaùc-cuõng laø Chi, saùu phaùp coøn laïi laø Chi chöù khoâng phaûi laø Giaùc. Giaûi thích roäng veà baûy loaïi naøy nhö nôi khaùc noùi. Taùm Ñaïo chi, ñoù laø Chaùnh kieán, Chaùnh tö duy, Chaùnh ngöõ, Chaùnh nghieäp, Chaùnh maïng, Chaùnh tinh tieán, Chaùnh nieäm, Chaùnh ñònh. Chaùnh kieán töùc laø Tueä, Chaùnh tö duy töùc laø Taàm, Chaùnh ngöõ-Chaùnh nghieäp-Chaùnh maïng töùc laø ba caên tuøy taâm chuyeån maø phaùt khôûi

Voâ bieåu cuûa thaân-ngöõ. Ba loaïi coøn laïi nhö teân goïi töùc laø taùnh thuoäc taâm sôû. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao taùm loaïi naøy goïi laø Ñaïo chi? Ñaùp: Nôi ñi laïi thoâng suoát cho neân goïi laø Ñaïo. Taùm laø thaønh phaàn cuûa phaùp aáy cho neân goïi laø Chi. Chaùnh kieán cuõng laø Ñaïo-cuõng laø Chi, baûy phaùp coøn laïi laø Chi chöù khoâng phaûi laø Ñaïo. Taùm loaïi naøy cuõng nhö nôi khaùc noùi roäng ra. Boán Tónh löï, ñoù laø Tónh löï thöù nhaát cho ñeán Tónh löï thöù tö. Coù ngöôøi noùi: Tónh löï töông öng vôùi Taàm-Hyû-Laïc-Xaû, nhö thöù töï laø boán. Phaùp naøy coù hai loaïi: 1. Tu ñaït ñöôïc. 2. Sinh ñaït ñöôïc. Tu ñaït ñöôïc, töùc laø ñòa aáy thaâu nhieáp taâm vaøo taùnh cuûa moät caûnh, neáu cuøng vôùi baïn beø giuùp ñôõ thì naêm uaån laøm taùnh. Sinh ñaït ñöôïc, laø tuøy theo ñòa ñaõ heä thuoäc naêm uaån khaùc laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Boán loaïi naøy vì sao noùi laø Tónh löï? Ñaùp: Tónh nghóa laø yeân laëng vaéng veû, Löï nghóa laø suy nghó tính toaùn. Trong boán ñòa naøy coù Ñònh-Tueä bình ñaúng cho neân goïi laø Tónh löï, ñòa khaùc heã coù thieáu huït thì khoâng coù ñöôïc teân goïi naøy. Boán loaïi naøy phaân bieät roäng nhö nôi khaùc noùi Boán Voâ löôïng, ñoù laø Töø-Bi-Hyû-Xaû. Töø nghóa laø taùc yù töông öng vôùi mang laïi nieàm vui, laáy caên thieän khoâng coù Saân laøm taùnh. Bi nghóa laø taùc yù töông öng vôùi tröø boû khoå ñau, laáy caên thieän khoâng coù Saân laøm

taùnh. Coù ngöôøi noùi: Laáy khoâng Haïi laøm taùnh. Hyû nghóa laø taùc yù töông öng vôùi thaêm hoûi chuùc möøng, laáy Hyû caên laøm taùnh. Coù ngöôøi noùi: Laáy vui möøng(haân) trong taâm sôû thieän laøm töï taùnh. Xaû nghóa laø taùc yù töông öng vôùi bình ñaúng, laáy caên thieän khoâng coù Tham laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Voâ löôïng? Ñaùp: Bôûi vì boán loaïi naøy duyeân vôùi voâ löôïng höõu tình, phaùt sinh voâ löôïng phaùp thieän, daãn ñeán voâ löôïng quaû thuø thaéng. Noùi roäng veà boán loaïi naøy, cuõng nhö nôi khaùc noùi. Boán Voâ saéc, ñoù laø Khoâng voâ bieân xöù, cho ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù. Phaùp naøy cuõng coù hai loaïi: 1. Tu ñaït ñöôïc. 2. Sinh ñaït ñöôïc. Tu ñaït ñöôïc, töùc laø ñòa aáy thaâu nhieáp taâm vaøo taùnh cuûa moät caûnh, neáu cuøng vôùi baïn beø giuùp ñôõ thì boán uaån laøm taùnh. Sinh ñaït ñöôïc, töùc laø ñòa aáy heä thuoäc boán uaån khaùc laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao boán loaïi naøy goïi laø Voâ saéc? Ñaùp: Bôûi vì trong boán ñòa naøy vöôït leân treân taát caû caùc phaùp coù saéc, laøm toån haïi ñeán taát caû caùc phaùp coù saéc, phaùp coù saéc ôû ñòa naøy khoâng coù theå sinh khôûi cho neân goïi laø Voâ saéc. Boán loaïi naøy cuõng nhö nôi khaùc noùi roäng ra. Taùm Giaûi thoaùt: 1. Beân trong coù saéc quaùn caùc saéc giaûi thoaùt. 2. Beân trong khoâng coù saéc töôûng quaùn saéc beân ngoaøi giaûi thoaùt. 3. Tònh giaûi thoaùt Thaân taùc chöùng cuï tuùc truù. 4. Khoâng voâ bieân xöù giaûi thoaùt. 5. Thöùc voâ bieân xöù giaûi thoaùt. 6. Voâ sôû höõu xöù giaûi thoaùt. 7. Phi töôûng phi phi töôûng giaûi thoaùt. 8. Dieät thoï töôûng giaûi thoaùt Thaân taùc chöùng cuï tuùc truù. Trong naøy, ba loaïi tröôùc laáy caên thieän khoâng coù Tham laøm taùnh, neáu cuøng vôùi baïn

beø giuùp ñôõ thì naêm uaån laøm taùnh; boán loaïi tieáp theo thì laáy boán uaån thieän gia haïnh cuûa ñòa Caên baûn aáy laøm taùnh. Coù ngöôøi noùi: Cuõng laáy taùm ñaïo giaûi thoaùt tröôùc cuûa ñòa Caän phaàn aáy laøm taùnh. Giaûi thoaùt cuoái cuøng laáy Ñaúng chí Dieät taän laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Giaûi thoaùt?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 752

Ñaùp: Bôûi vì giaûi thoaùt taát caû nhöõng gì coù theå ngaên caûn. Nghóa coøn laïi nhö nôi khaùc noùi roäng ra. Taùm Thaéng xöù: 1. Beân trong coù töôûng veà saéc quaùn ít saéc beân ngoaøi, cho ñeán noùi roäng ra. 2. Beân trong coù töôûng veà saéc quaùn nhieàu saéc beân ngoaøi, cho ñeán noùi roäng ra. 3. Beân trong khoâng coù töôûng veà saéc quaùn ít saéc beân ngoaøi, cho ñeán noùi roäng ra. 4. Beân trong khoâng coù töôûng veà saéc quaùn nhieàu saéc beân ngoaøi, cho ñeán noùi roäng ra; quaùn veà xanh-vaøng-ñoû-traéng, laïi laøm thaønh boán loaïi. Taùm loaïi naøy ñeàu laáy caên thieän khoâng coù Tham laøm taùnh, cho ñeán cuøng vôùi baïn beø giuùp ñôõ thì naêm uaån laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Thaéng xöù? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho sôû duyeân phaûi haøng phuïc vaø huûy dieät tham aùi, cho neân goïi laø Thaéng xöù. Nghóa phaân bieät roäng ra nhö nôi khaùc noùi. Möôøi Bieán xöù, ñoù laø quaùn phaân bieät veà xanh-vaøng-ñoû-traéng-ñòa- thuûy-hoûa-phong, töùc laø taùm loaïi tröôùc, chín laø Khoâng voâ bieân xöù, möôøi laø Thöùc voâ bieân xöù. Trong naøy, taùm loaïi tröôùc laáy caên thieän khoâng coù Tham laøm taùnh, neáu cuøng vôùi baïn beø giuùp ñôõ thì naêm uaån laøm taùnh; hai Bieán xöù sau thì laáy boán uaån thieän gia haïnh höõu laäu cuûa ñòa aáy cuøng phaåm Thaéng giaûi aáy laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Bieán xöù? Ñaùp: Sôû duyeân roäng khaép, Thaéng giaûi voâ bieân cho neân goïi laø Bieán xöù. Nghóa coøn laïi nhö nôi khaùc noùi. Taùm Trí, ñoù laø Phaùp trí, Loaïi trí, Theá tuïc trí, Tha taâm trí, Khoå trí, Taäp trí, Dieät trí, Ñaïo trí; khoâng phaûi laø Taän trí vaø Voâ sinh trí, bôûi vì phaàn vò haïn cheá. Taùm Trí naøy ñeàu laáy Tueä trong taâm sôû phaùp laøm töï taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Trí? Ñaùp: Quaùn xeùt quyeát ñònh ñoái vôùi phaùp sôû duyeân, cho neân goïi laø Trí. Nghóa coøn laïi nhö nôi khaùc noùi roäng ra. Ba Ñaúng trì: 1. Khoâng.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 753

2. Voâ nguyeän. 3. Voâ töôùng. Ba loaïi naøy ñeàu laáy Tam-ma-ñòa trong taâm sôû phaùp laøm taùnh, goàm chung höõu laäu vaø voâ laäu. Trong naøy chæ noùi ñeán moân giaûi thoaùt voâ laäu. Neáu ñi cuøng hai haønh töôùng laø Khoâng-Voâ ngaõ, thì Ñaúng trì voâ laäu goïi laø Tam-ma-ñòa Khoâng. Neáu ñi cuøng möôøi haønh töôùng laø Voâ thöôøng-Khoå-Nhaân-Taäp- Sinh-Duyeân-Ñaïo-Nhö-Haønh-Xuaát,thì Ñaúng trì voâ laäu goïi laø Tam-ma- ñòa Voâ nguyeän. Neáu ñi cuøng boán haønh töôùng laø Dieät-Tónh-Dieäu-Ly, thì Ñaúng trì voâ laäu goïi laø Tam-ma-ñòa Voâ töôùng. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Ñaúng trì? Ñaùp: Giöõ gìn taâm bình ñaúng khieán cho taäp trung vaøo moät caûnh, bôûi vì coù söï thaønh

töïu cho neân goïi laø Ñaúng trì. Noùi roäng veà ba loaïi naøy, nhö nôi khaùc phaân tích. Boán quaû Sa-moân: 1. Quaû Döï löu. 2. Quaû Nhaát lai. 3. Quaû Baát hoaøn. 4. Quaû A-la-haùn. Boán quaû naøy ñeàu laáy hai phaùp laøm taùnh: 1. Voâ vi. 2. Höõu vi. Quaû voâ vi, ñoù laø quaû Döï löu duøng Ñoaïn-Traïch dieät do kieán maø ñoaïn cuûa ba coõi laøm taùnh; quaû Nhaát lai duøng Ñoaïn do kieán maø ñoaïn cuûa ba coõi, vaø Ñoaïn-Traïch dieät thuoäc saùu phaåm tröôùc do tu maø ñoaïn cuûa coõi Duïc laøm taùnh; quaû Baát hoaøn duøng Ñoaïn do kieán maø ñoaïn cuûa ba coõi, vaø Ñoaïn-Traïch dieät do tu maø ñoaïn cuûa coõi Duïc laøm taùnh; quaû A-la-haùn duøng Ñoaïn-Traïch dieät do kieán-tu maø ñoaïn cuûa ba coõi laøm taùnh. Quaû höõu vi, tuøy theo söï thích hôïp ñeàu duøng naêm uaån voâ laäu laøm taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø quaû Sa-moân? Ñaùp: Duõng maõnh khoâng ngöøng tröø boû phaùp nhieãm, ñoù goïi laø Sa- moân; laø do caùc Sa-moân ñaõ daãn ñeán-ñaõ chöùng ñöôïc, ñoù goïi laø quaû Sa- moân. Loaïi naøy cuõng nhö nôi khaùc noùi roäng ra. Naêm Thoâng: 1. Thaàn caûnh trí thoâng.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 754

2. Thieân nhaõn trí thoâng. 3. Thieân nhó trí thoâng. 4. Tha taâm trí thoâng. 5. Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng. Naêm loaïi naøy ñeàu duøng Tueä laøm töï taùnh. Ñaõ noùi veà töï taùnh, neân noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Thoâng? Ñaùp: Bôûi vì ñoái vôùi sôû duyeân cuûa mình thoâng hieåu roõ raøng khoâng traùi ngöôïc, hoaït duïng vi dieäu khoâng ngaên ngaïi gì cho neân goïi laø Thoâng. Coõi, boán loaïi chæ heä thuoäc coõi Saéc, Tha taâm trí thoâng heä thuoäc coõi Saéc vaø khoâng heä thuoäc. Ñòa, thì thuoäc veà ñòa Caên baûn cuûa boán Tónh löï, khoâng phaûi laø Caän phaàn, khoâng phaûi laø Voâ saéc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu ñòa coù Tam-ma-ñòa thuø thaéng laøm sôû y cuûa naêm Thoâng, thì ñòa aáy coù naêm Thoâng; Caän phaàn vaø Voâ saéc khoâng coù Tam-ma-ñòa thuø thaéng laøm sôû y cuûa naêm Thoâng, vì vaäy ôû ñoù khoâng coù caùc Thoâng naøy. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñòa coù Xa-ma-tha vaø Tyø-baùt-xaù-na thaâu nhieáp tieáp nhaän bình ñaúng, thì ñòa aáy coù naêm Thoâng; Caän phaàn vaø Voâ saéc thieáu ñi moät loaïi tuøy theo, cho neân khoâng coù naêm Thoâng. Sôû y, ñeàu döïa vaøo coõi Duïc-Saéc. Haønh töôùng, boán loaïi chæ laø haønh töôùng khoâng roõ raøng; Tha taâm trí thoâng, neáu nhö höõu laäu thì cuõng laø haønh töôùng khoâng roõ raøng, neáu laø voâ laäu thì laøm boán haønh töôùng cuûa Ñaïo. Sôû duyeân, Thaàn caûnh trí thoâng duyeân vôùi coõi Duïc-Saéc, hoaëc laø boán Xöù, hoaëc laø hai Xöù; Thieân nhaõn trí thoâng duyeân vôùi Saéc xöù cuûa coõi Duïc-Saéc; Thieân nhó trí thoâng duyeân vôùi Thanh xöù cuûa coõi Duïc-Saéc; Tha taâm trí thoâng duyeân vôùi taâm-taâm sôû cuûa coõi Duïc-Saéc vaø khoâng heä thuoäc; Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng duyeân vôùi naêm uaån cuûa coõi Duïc-Saéc. Nieäm truù, ba loaïi tröôùc chæ laø Thaân nieäm truù, Tha taâm trí thoâng laø ba Nieäm truù tröø ra Thaân, Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng chæ laø Phaùp nieäm truù. Trí, boán loaïi chæ laø Theá tuïc trí, Tha taâm trí thoâng neáu höõu laäu laø Theá tuïc trí vaø Tha taâm trí, neáu voâ laäu laø Phaùp trí-Loaïi trí-Ñaïo trí vaø Tha taâm trí. Tam-ma-ñòa ñi cuøng, boán loaïi khoâng phaûi laø Tam-ma-ñòa ñi cuøng, Tha taâm trí thoâng neáu höõu laäu thì cuõng khoâng phaûi laø Tam-ma-ñòa ñi

cuøng, neáu voâ laäu thì ñi cuøng vôùi Tam-ma-ñòa Voâ nguyeän thuoäc Ñaïo. Caên töông öng, döïa vaøo chuûng loaïi thì noùi laø töông öng vôùi ba caên,

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 755

ñoù laø Laïc caên-Hyû caên vaø Xaû caên. Ñôøi, naêm loaïi ñeàu rôi vaøo ba ñôøi, boán loaïi tröôùc thì quaù khöù duyeân vôùi quaù khöù, hieän taïi duyeân vôùi hieän taïi, vò lai neáu sinh khôûi thì duyeân thì duyeân vôùi vò lai, khoâng sinh khôûi thì duyeân vôùi ba ñôøi. Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng, quaù khöù vaø hieän taïi duyeân vôùi quaù khöù, vò lai duyeân vôùi ba ñôøi. Thieän..., Thieân nhaõn thoâng-Thieân nhó thoâng laø voâ kyù duyeân vôùi ba loaïi, Thaàn caûnh trí thoâng laø thieän thì duyeân vôùi voâ kyù, coøn laïi laø thieän thì duyeân vôùi ba loaïi. Heä thuoäc coõi Duïc..., boán loaïi laø heä thuoäc coõi Saéc, duyeân vôùi heä thuoäc coõi Duïc-Saéc; Tha taâm trí thoâng laø heä thuoäc coõi Saéc vaø khoâng heä thuoäc, duyeân vôùi heä thuoäc coõi Duïc-Saéc vaø khoâng heä thuoäc. Hoïc..., boán loaïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc, duyeân vôùi Phi hoïc phi voâ hoïc; Tha taâm trí thoâng laø Hoïc-Voâ hoïc vaø Phi hoïc phi voâ hoïc, duyeân vôùi Hoïc-Voâ hoïc vaø Phi hoïc phi voâ hoïc. Do kieán maø ñoaïn..., ba loaïi laø do tu maø ñoaïn, duyeân vôùi do tu maø ñoaïn; Tha taâm trí thoâng laø do tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn, duyeân vôùi do kieán-tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn; Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng laø do tu maø ñoaïn, duyeân vôùi do kieán-tu maø ñoaïn. Duyeân vôùi danh-duyeân vôùi nghóa, Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng duyeân chung vôùi danh vaø nghóa, boán loaïi coøn laïi chæ duyeân vôùi nghóa. Duyeân vôùi Töï töông tuïc..., Tha taâm trí thoâng chæ duyeân vôùi Tha töông tuïc, boán loaïi coøn laïi duyeân chung vôùi Töï-Tha töông tuïc vaø Phi töông tuïc. Veà gia haïnh ñaéc vaø ly nhieãm ñaéc. Hoûi: Naêm Thoâng naøy laø gia haïnh ñaït ñöôïc, hay laø lìa nhieãm ñaït ñöôïc? Neáu gia haïnh ñaït ñöôïc thì chöông Trí Uaån ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Nhö noùi: “Neáu thaønh töïu Tha taâm trí hieän taïi, thì cuõng thaønh töïu quaù khöù- vò lai chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy.” Neáu lìa nhieãm ñaït ñöôïc thì trong Uaån naøy noùi laøm sao thoâng hieåu? Nhö noùi: “Duøng ñaïo voâ giaùn chöùng Thaàn caûnh trí thoâng, thì Nieäm truù hieän taïi tu moät, vò lai tu boán..., khoâng phaûi laø coù vò lai tu khôûi leân tröôùc luùc ñaït ñöôïc.” Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Chæ coù gia haïnh ñaït ñöôïc. Hoûi: Chöông Trí Uaån ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Ñaùp: Vaên aáy neân ñöa ra caùch noùi naøy: Neáu thaønh töïu Tha taâm trí hieän taïi, thì vò lai nhaát ñònh thaønh töïu, quaù khöù neáu ñaõ dieät khoâng maát thì thaønh töïu, neáu chöa haún ñaõ dieät hoaëc laø ñaõ dieät maø maát thì khoâng thaønh

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 756

töïu. Nhöng maø khoâng noùi nhö vaäy, laø bôûi vì theá löïc ñaõ daãn daét cho neân traû lôøi toùm löôïc toaøn boä. Coù ngöôøi noùi: Chæ coù lìa nhieãm ñaït ñöôïc. Hoûi: Trong Uaån naøy tröôùc ñaây ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Trôû laïi ñieàu hoøa luyeän taäp phaùp phaàn Boà-ñeà chöù khoâng phaûi laø baét ñaàu ñaït ñöôïc tu, bôûi vì luùc baáy giôø chæ laøm cho phaùp ñaõ ñaït ñöôïc tröôùc ñaây chuyeån sang roõ raøng hôn. Noùi nhö vaäy thì ñeàu goàm chung gia

haïnh ñaït ñöôïc vaø lìa nhieãm ñaït ñöôïc, trong Uaån naøy chæ noùi veà gia haïnh ñaït ñöôïc, chöông Trí Uaån chæ noùi veà lìa nhieãm ñaït ñöôïc. Nhö vaäy thì laøm cho hai caùch noùi deã daøng thoâng suoát. Coù ngöôøi noùi: ÔÛ trong söï lìa nhieãm ñaït ñöôïc aáy, coù luùc ñaõ töøng luyeän taäp, coù luùc chöa töøng luyeän taäp, chöông Trí Uaån noùi veà ñaõ töøng luyeän taäp, trong Uaån naøy noùi veà chöa töøng luyeän taäp, nhö vaäy cuõng laøm cho hai caùch noùi deã daøng thoâng suoát. Lìa nhieãm ñaït ñöôïc, ñoù laø do Tónh löï thöù nhaát ñaõ daãn daét phaùt khôûi, luùc lìa nhieãm cuûa coõi Duïc thì ñaït ñöôïc, cho ñeán do Tónh löï thöù tö ñaõ daãn daét phaùt khôûi, luùc lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù ba thì ñaït ñöôïc. Neáu caùc Thaùnh giaû vaø dò sinh ôû thaân ñôøi sau, thì cuøng ñaït ñöôïc ñaõ töøng luyeän taäp-chöa töøng luyeän taäp, coøn laïi chæ ñaït ñöôïc chöa töøng luyeän taäp. Lìa nhieãm ñaït ñöôïc roài gia haïnh hieän roõ tröôùc maét, Phaät khoâng coù gia haïnh, Ñoäc giaùc gia haïnh baäc Haï, Thanh vaên hoaëc laø baäc Trung-hoaëc laø baäc Thöôïng. Vaû laïi, tuøy theo ñaïo giaûi thoaùt luùc lìa nhieãm, thì phaùp do tu maø ñaït ñöôïc ñeàu laø lìa nhieãm ñaït ñöôïc, neáu ôû luùc khaùc maø tu ñaït ñöôïc thì ñeàu laø gia haïnh ñaït ñöôïc. Hoûi: ÔÛ nôi naøo khôûi leân? Ñaùp: Coõi Duïc-Saéc ñeàu coù theå khôûi leân, trong coõi Duïc chæ coù ngöôøi vaø trôøi. Trong loaøi ngöôøi chæ coù ba chaâu, goàm chung thaân nam-thaân nöõ, dò sinh-Thaùnh giaû, Hoïc vaø Voâ hoïc ñeàu coù theå hieän khôûi. Hoûi: Caùc Thoâng laø ñaïo voâ giaùn thaâu nhieáp, hay laø ñaïo giaûi thoaùt thaâu nhieáp? Neáu nhö ñaïo voâ giaùn thaâu nhieáp, thì kinh ñaõ noùi laøm sao thoâng hieåu? Nhö noùi: “Phaân moät laøm nhieàu, hôïp nhieàu laøm moät”. Khoâng phaûi laø ñaïo voâ giaùn trong moät saùt-na maø coù söï vieäc nhö vaäy. Neáu nhö ñaïo giaûi thoaùt thaâu nhieáp, thì luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Thoâng laø theá naøo? Ñoù laø Tueä thieän.” Thieân nhaõn thoâng- Thieân nhó thoâng-ñaïo giaûi thoaùt, laø Tueä voâ kyù vì sao goïi laø Thoâng? Ñaùp: Caùc Thoâng laø ñaïo giaûi thoaùt thaâu nhieáp, nhö quaû Sa-moân do ñaïo giaûi thoaùt thaâu nhieáp chöù khoâng phaûi laø ñaïo voâ giaùn; ôû ñaây cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 141 757

Hoûi: Luaän Phaåm Loaïi Tuùc noùi neân thoâng hieåu theá naøo? Ñaùp: Luaän aáy ñaõ noùi veà Thoâng cuøng vôùi luaän naøy noùi khaùc nhau. Luaän aáy noùi Tueä thieän ñeàu goïi laø Thoâng, bôûi vì noùi taát caû caùc phaùp ñeàu laø do Thoâng maø ñaït ñöôïc; trong naøy ñaõ noùi Tueä thuø thaéng goïi laø Thoâng, Thoâng naøy hoaëc laø thieän, hoaëc laø voâ kyù. Thoâng vaø Tueä thieän coù theå laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc laø Thoâng maø khoâng phaûi laø Tueä thieän, ñoù laø Thieân nhaõn thoâng-Thieân nhó thoâng. 2. Coù luùc laø Tueä thieän maø khoâng phaûi laø Thoâng, ñoù laø tröø ra Thoâng, coøn laïi Tueä thieän. 3. Coù luùc laø Thoâng maø cuõng laø Tueä thieän, ñoù laø boán Thoâng coøn laïi. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø Thoâng maø cuõng khoâng phaûi laø Tueä thieän, ñoù laø tröø ra töôùng tröôùc. Hoûi: Naêm Thoâng naøy laø nhö thuyeát maø sinh khôûi, hay laø khoâng phaûi nhö vaäy? Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Nhö thuyeát maø sinh khôûi, ñoù laø Thaàn caûnh trí thoâng khôûi leân tröôùc cho neân Ñöùc Phaät noùi tröôùc, cho ñeán

Tuùc truù tuøy nieäm trí thoâng khôûi leân sau cho neân Ñöùc Phaät noùi sau. Nghóa laø luùc aáy nghe veà trôøi coõi Saéc maø khoâng coù theå ñi ñeán, cho neân tröôùc tieân khôûi leân Thaàn caûnh thoâng ñeå ñi ñeán; maø khoâng coù theå nhìn thaáy saéc cuûa hoï, cho neân tieáp tuïc khôûi leân Thieân nhaõn thoâng ñeå nhìn thaáy; maø khoâng coù theå nghe ñöôïc lôøi noùi cuûa hoï, cho neân tieáp tuïc khôûi leân Thieân nhó ñeå nghe ñöôïc; maø khoâng coù theå bieát ñöôïc taâm cuûa hoï, cho neân tieáp tuïc khôûi leân Tha taâm thoâng ñeå bieát taâm cuûa hoï; bieát taâm cuûa hoï roài maø chöa bieát ñôøi tröôùc ñaõ töøng gaëp nhau hay khoâng, cho neân sau cuoái khôûi leân Tuùc truù thoâng. Ñöùc Theá Toân döïa vaøo thöù töï naøy maø noùi. Noùi nhö vaäy thì thöù töï khoâng coù nhaát ñònh, nghóa laø hoaëc tröôùc tieân khôûi leân Thaàn caûnh thoâng, cho ñeán hoaëc laø tröôùc tieân khôûi leân Tuùc truù thoâng; hoaëc coù ngöôøi chæ ñaït ñöôïc Thaàn caûnh thoâng, nhö Thieân Thuï...; hoaëc coù ngöôøi chæ ñaït ñöôïc Thieân nhaõn thoâng, nhö Thieän Tinh...Vì vaäy, caùc Thoâng khoâng coù söï tieán vaøo theo chieàu thuaän-tieán vaøo theo chieàu nghòch, cuõng khoâng coù vöôït qua thöù töï nhö caùc Ñaúng chí, hoaëc laø nhö Voâ löôïng-Giaûi thoaùt-Thaéng xöù-Bieán xöù. Hoûi: Luùc tu khôûi leân Thaàn caûnh thoâng-Thieân nhaõn thoâng, cuøng coù aùnh saùng thì ñieàu naøy coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Neáu do tu Thaàn caûnh thoâng maø daãn ñeán aùnh saùng, thì hoaëc laø do bieán hoùa ñaõ laøm ra, hoaëc laø do töï taùnh voán coù. Neáu do tu Thieân

nhaõn thoâng maø daãn ñeán aùnh saùng, thì khoâng phaûi laø do bieán hoùa ñaõ laøm ra, maø chæ do töï taùnh voán coù.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.